

**Међународна научна конференција
“ДИГИТАЛИЗАЦИЈА КУЛТУРНЕ И НАУЧНЕ
БАШТИНЕ,
УНИВЕРЗИТЕТСКИ РЕПОЗИТОРИЈУМИ И УЧЕЊЕ
НА ДАЉИНУ”
Филолошки факултет, Београд, 29.09-02.10.2011.**

Александра Трговац¹, Универзитет у Београду
Универзитетска библиотека “Светозар Марковић”, Београд

Међународна научна конференција “Дигитализација културне и научне баштине, универзитетски репозиторијуми и учење на даљину” одржана је на Филолошком факултету у Београду од 29. септембра до 2. октобра. Филолошки факултет Универзитета у Београду организовао је једанаесту по реду међународну конференцију у сарадњи са Емпорија универзитетом (САД), Универзитетом “Св. Климент Охридски” (Бугарска), Универзитетском библиотеком “Светозар Марковић”, Библиотеком Матице српске, Електротехничким факултетом у Београду, Народном и универзи-

тетском библиотеком Републике Српске и Филолошким факултетом из Москве. Учесће на овој конференцији је узело преко две стотине учесника из око петнаест земаља. Конференцији су први пут присуствовали и студенти библиотекарства и информатике из САД и Бугарске.

Ове године први пут је организован и специјални програм који је претходио конференцији (29. септембра). Тај програм је обухватио неколико јако занимљивих радионица на којима су учесници, кроз практичан рад, питања и дискусију могли да размене искуства

---

¹ aleksandra@unilib.bg.ac.rs

и да стекну нова знања.

О практичним детаљима развоја дигитализације могло се научити нешто више на следећим радионицама:

- “Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду – PHAIDRA: карактеристике, читавање објеката и заштита ауторских права” (показано је како се дигитални објекти похрањују у дигитални репозиторијум и како се тим објектима може управљати)
- “Савремени методи примене метаподатака у научним библиотекама: ESE и Yahoo! Pipes” (представљен је модел за метаподатке Europeana Semantic Elements, као и Yahoo! Pipes - агрегатор веб страница, информација и сервиса)
- “Популарни интерактивни системи и могућност њиховог коришћења у едукативне сврхе”
- “Creative Commons лиценце – дигитализација ауторског права”.

Учење на даљину је, кроз практичан рад и до сада постигнуте резултате, представљено на следећим радионицама:

- “Менаџмент у професионалном животу – ProLifeMGMT” (предавање о професионалном животу након дипломирања, уз коришћење искустава неколико добитника Нобелове награде)
- “Moodle 2.1 – нова верзија, нове могућности” (израда онлајн курса у новој верзији, постављање основних врста ресурса и активности)
- “Креативност и иновативност уз употребу технологије – шта јесте а шта није „електронско учење“ (e-learning)” (обрађивање једне наставне теме уз употребу разноврсних програма и веб 2.0 алата)
- “Алати за вршњачко учење и оцењивање” (рад на Moodle платформи, израда одред-

ница у Википедији, остављање коментара на форумима).

У оквиру главног програма овогодишње конференције изложени су научни, истраживачки и теоријски радови окупљени око две основне теме:

1. будућност дигитализације културне и научне баштине и
2. садашњост учења на даљину.

У сегменту будућност дигитализације, расправљало се о следећим темама:

- дигитализација старих и ретких књига, периодичних публикација и непубликованих научних радова као вид заштите и промоције културне баштине;
- значај дигитализације културне баштине за развој науке, културе и наставе;
- дигитализација уџбеничке литературе и формирање факултетских и универзитетских репозиторијума;
- слободан приступ електронским научним часописима;
- повезивање сродних истраживачких и високошколских установа у циљу глобализације и подизања квалитета образовања;
- општа доступност научних и стручних радова у предметним областима;
- транспарентност и доступност наставних материјала у дигиталној форми;
- дигитално архивирање вишејезичних текстова и садржаја;
- процедуре и принципи који обезбеђују правилну трансформацију традиционалних у дигиталне колекције;
- селекција литературе за дигитализацију и брига о њеном правилном спровођењу;
- образовање наставника, библиотекара и техничког особља за обављање послова дигитализације;
- стандардизација и контрола квалитета дигитализације;

- светска књижевност и дигитализација.

Садашњост учења на даљину представљена је кроз радове о следећим темама:

- могућност учења на било којој локацији;
- социјални и културни аспекти учења језика на даљину;
- развој студијског програма за електронско учење;
- развој дигиталне писмености;
- најбоље из праксе: нови трендови и успешни стандарди;
- платформа дигиталне библиотеке за електронско учење;
- електронско учење и ауторска права (правила и примена);
- комбиновано учење на даљину и учешће у педагогији, технологији и организацији;
- чување материјала за учење на даљину и трошковни модели за дигитално очување.

Презентације и предавања су, у оквиру конференције, била организована у оквиру пленарне и неколико паралелних сесија у просторијама Филолошког факултета. На пленарној сесији, 30. септембра и 1. октобра позваним предавањима представили су се реномирани стручњаци. Издвојила бих следеће:

- *“Лекције научене из пројекта масовне дигитализације: Архив Гилберта и Саливена” - Ендрју Смит*

Дигитализација архива позоришног уметника В. С. Гилберта и композитора Артура Саливена занимљив је пројекат повезивања две установе на заједничком пројекту. Будући да су уметници заједно радили на позоришним представама, друштва која се брину о архивима ова два уметника удружила су снаге на пројекту дигитализације. Најпре су дигитализовани материјали везани за саме представе, а затим и критике и сликовни материјал. Колаборативни карактер пројекта резултирао је

и позитивним и негативним последицама. Јавили су се проблеми код неуједначене резолуције скенирања. Међутим, систем навигације је пажљиво креиран да би омогућио лакше коришћење. Постоје вишеструки навигациони путеви који воде до појединачног артефакта. Овај пројекат показује да се дигитализација може спроводити у фазама, а да се материјали могу организовати у оквиру централног дигиталног архива.

- *“Дигиталне хуманистичке науке у 21. веку: истраживачки рад и писање дисертације о историји науке засновани на интернету” - Роџер Брисон*

Аутор је већи део професионалне каријере провео на пословима дигиталног библиотекара. Намера му је била да, пишући докторску дисертацију о антрополошким изворима у Немачкој у 18. и 19. веку, искористи своје искуство како би максимално повећао удео дигиталног истраживања и коришћења рачунарских технологија у писању и објављивању дисертације. Дисертација је написана у форми веб презентације на интернету. Кориштећи пројекте Google Books и Amazon Kindle истраживачки рад и писање дисертације је у потпуности спроведено у електронском окружењу. Текстови који су пратили истраживање и рад на дисертацији су објављивани на интернету и тако били доступни широкој публици. Захваљујући интерактивности која је пратила израду дисертације, она се нашла на врху Google листе претраживања и на стотине корисника јој је приступало само у току једног месеца. Закључак је да је технологија смањила време неопходно за истраживање и публикавање резултата научно-истраживачког рада.

- *“Електронски ресурси (дигитализовани и дигитално креирани) и изазови у програму*

наставе библиотекарства и информатике на Софијском универзитету “Св. Климент Охридски” - проф. др Александар Димчев, мр Милена Миланова

Аутори су дали преглед увођења нових технологија у наставном програму студија библиотекарства и информатике на Универзитету у Софији. Указали су на потребу да студенти савладају вештине развоја, претраживања и проналажења, креирања и презентовања дигиталних докумената и фондова дигиталних библиотека. Студенти библиотекарства и информатике, према спроведеним истраживањима, показали су највиши ниво информационе писмености од свих студената на овом универзитету. У склопу примене нових технологија у процесу наставе, представљен је и модел учења на даљину. Добра искуства у примени нових технологија у настави библиотекарства и информатике довела су до плана за имплементацију тих технологија у свим наставним програмима на универзитету.

- “Онлајн настава у медицинској едукацији – досадашња искуства” - проф. др Милош Бајчетић и сарадници

На Медицинском факултету Универзитета у Београду од 2004. године се за потребе учења на даљину користи апликација Moodle. Употреба Moodle-а у настави на неколико предмета студија медицине омогућила је интерактивну наставу и квалитетнији ниво комуникације између учесника онлајн курса, али и прецизнију евалуацију учешћа студената и њихових резултата. Од 2004. до данас спроведено је неколико истраживања која су се односила на ставове студената према онлајн настави. Резултати су показали да студенти високо вреднују овако организовану наставу – најнижа оцена коју је један курс у

целини добио је 4,73 од 5. Студенти као предност истичу лакшу доступност информацијама, бољу комуникацију са наставницима и колегама, већу мотивацију, лакше разумевање наставног градива. На завршним испитима студенти који прате хибридную наставу постижу 15-20% боље резултате у односу на контролну групу студената.

Након ових интересантних позваних предавања на паралелним сесијама своја богата искуства и изузетно разноврсне теоријске радове о дигитализацији културног и научног наслеђа, универзитетским репозиторијумима и учењу на даљину представили су професори и сарадници факултета Универзитета у Београду, Новом Саду, Нишу, као и универзитета у Бечу, Сарајеву, Љубљани, Марибору, Атини, Софији, библиотекарски националних, универзитетских, јавних и специјалних библиотека, докторанти и студенти мастер студија Филолошког факултета, као и запослени у медијским кућама и установама за развој софтвера. Ова конференција била је, до сада, најбројнија, окупила је и повезала истраживаче из најразличитијих области и далеко прерасла оквире интересовања само у библиотечно-информатичкој средини.